

Panovnice Marie Terezie - matka všech poddaných?

IVA ŠTĚPÁNKOVÁ

Téma nedávné přednášky v Klubu historie a vlastivědy Hustopečska bylo velmi aktuální, neboť přesně dvacátého října 1740 usedla poprvé panovnice, tehdy třiatdvacítiletá Marie Terezie, na habsburský trůn. Poprvé v historii stanula ve funkci nejvyšší žena, protože její zesnulý otec Karel VI. neměl mužského potomka. Svě nejstarší dceři zajistil panovnictví takzvanou pragmatickou sankcí. Jako žena se nikdy nemohla stát císařovnou Říše římské – tuto funkci zastával později její manžel František Lotrinský, ale i tak získala postupně na dvacet titulů. Českou královnou se stala dvanáctého května 1743, byla rovněž markraběnkou morav-

skou. Říše, již začala vládnout, nebyla v dobrém stavu politicky ani hospodářsky a vyčerpaly ji mnohé války. Situace vyžadovala provedení mnoha potřebných reforem. Došlo sice jen na nejnnutnější kroky, ale i tak lze hodnotit vládu Marie Terezie v mnoha směrech za úspěšnou.

Tyto základní údaje o osobnosti panovnice, jejím vzdělání, výchově a spolupracovnících, jsme se dozvěděli z úst pana Ondřeje Machálka, správce holešovského muzea a kurátora sbírkových fondů. Mladý, ale velmi vzdělaný odborník se ve své přednášce zaměřil na několik dalších okruhů, například na sociální a demografickou podobu tehdejšího venkova. Na ekonomiku vesnických domácností, způsob, jakým se hospodařilo, jak probíhal veškerý obchod, jak lidé prostí i bohatí

bydleli a jak se stravovali, oblékali. To vše dokumentoval dobovými ilustracemi, kresbami, mapami i cennými náčrtly soustředěnými dnes v Muzeu jihovýchodní Moravy ve Zlíně. Objevily se akvarely zámku v Holešově, kresby z Jankovic, Rusavy a dalších obcí Holešovska. V průběhu přednášky se objevila spousta konkrétních dotazů z publika.

Zajímala nás i religiozita a zvykosloví, rovněž vzhled krajiny v osmnáctém století. A samozřejmě i postoj Marie Terezie vůči jiným konfesím. Byl všeobecně znám její negativní postoj k židům, jež nejprve vyhnala, ale po čtyřech letech se mohli vrátit. Byla jezuity přísně vychovanou katoličkou.

Jiná reformovaná náboženství netolerovala. Mnoho lidí muselo České země z nábožen-

ských důvodů opustit. Proto došlo na sčítání lidu, ale také na povinnou školní docházku dětí od šesti do dvanácti let, užívání příjmení. Radikálních reforem se však ujal ve větším rozsahu až syn Josef, jenž nastoupil vládu po smrti své matky. Marie Terezie zemřela devětatdvacátého listopadu 1780.

Poutavá a cenná přednáška pana Ondřeje Machálka byla pro všechny naslouchající přínosem. Kromě funkce správce holešovského muzea je mladý etnograf též místopředsedou vlastivědného kroužku tamtéž. Hned jsme si dohodli další spolupráci spojenou se vzájemnými návštěvami našich měst.

Autorka je kronikářkou Klubu historie vlastivědy a historie Hustopečska